

Αλγεβρα
Μαθηματικά Γυμνασίου με Python

Δημήτρης Νικολός

12 Μαΐου 2020

Κεφάλαιο 1

Τι θα χρησιμοποιήσουμε;

1.1 Η γλώσσα προγραμματισμού Python

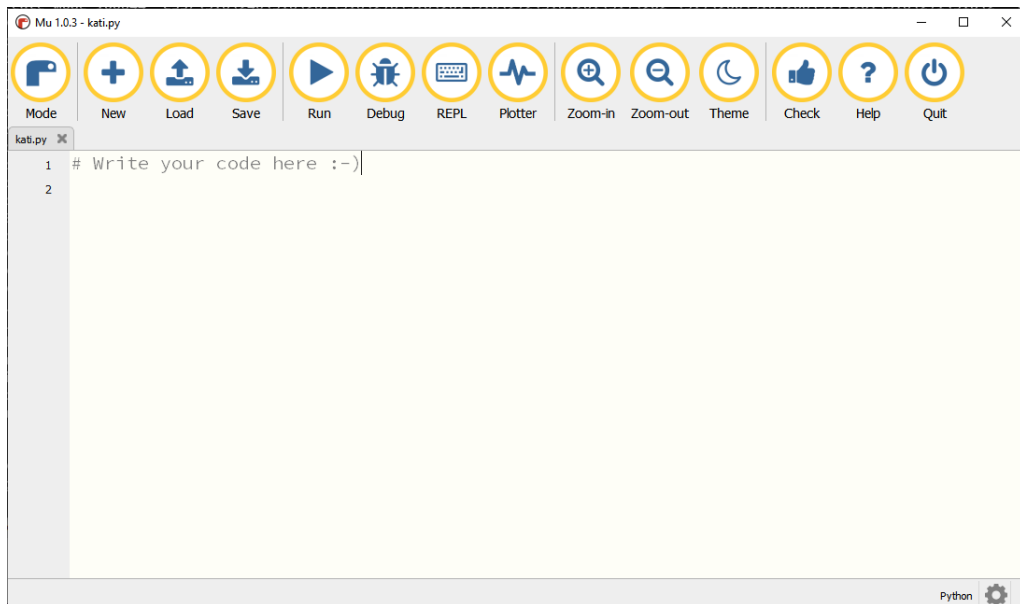
Σε αυτές τις σημειώσεις θα χρησιμοποιήσουμε τη γλώσσα προγραμματισμού Python και μάλιστα την έκδοση 3. Υπάρχει και Python 2 αλλά υπάρχουν σχέδια για την αντικατάστασή της από την Python 3. Για να εγκαταστήσεις την Python 3 θα πρέπει να την κατεβάσεις από το επίσημο site της Python www.python.org. Κατεβάστε την πιο πρόσφατη έκδοση που σας προτείνει θα είναι κάτι σαν 3.8.2 ή κάτι

1.2 Ο επεξεργαστής προγραμμάτων Mu

Μπορείς να γράψεις Python σε οποιοδήποτε πρόγραμμα υποστηρίζει απλό κείμενο, ακόμη και στο Σημειωματάριο, όμως σε αυτές τις σημειώσεις χρησιμοποιούμε τον επεξεργαστή Python, Mu Editor ή πιο απλά Mu που μπορείς να τον κατεβάσεις από τη σελίδα codewith.mu. Μόλις το ανοίξεις θα δεις την εικόνα 1.2.

Μπορείς να πατήσεις την εκτέλεση (κουμπί Run) και τότε θα δεις ότι το παράθυρο χωρίζεται σε δύο τμήματα (Εικόνα 1.2). Αν θες να δοκιμάσεις ένα ολόκληρο πρόγραμμα μπορείς να το πληκτρολογήσεις στο βασικό παράθυρο (τώρα γράφει ‘#Write your code here’). Ενώ αν θες να δοκιμάσεις κάποια εντολή τότε μπορείς να την πληκτρολογήσεις στο κάτω παράθυρο (τώρα γράφει >>>). Το κάτω παράθυρο ονομάζεται REPL, από τα αρχικά των λέξεων Read, Eval, Print, Loop δηλαδή Διάβασε, Εκτέλεσε (την εντολή/έκφραση), Τύπωσε, Επανάλαβε. Το REPL θα διαβάσει την εντολή, θα την εκτελέσει και θα μας δώσει το αποτέλεσμα.

Από εδώ και πέρα όταν βλέπετε στις σημειώσεις τα τρία σύμβολα “μεγαλύτερο από” (>>>) θα πληκτρολογείτε τις αντίστοιχες εντολές στο κάτω

Σχήμα 1.1: Mu: Ενας επεξεργαστής προγραμμάτων Python

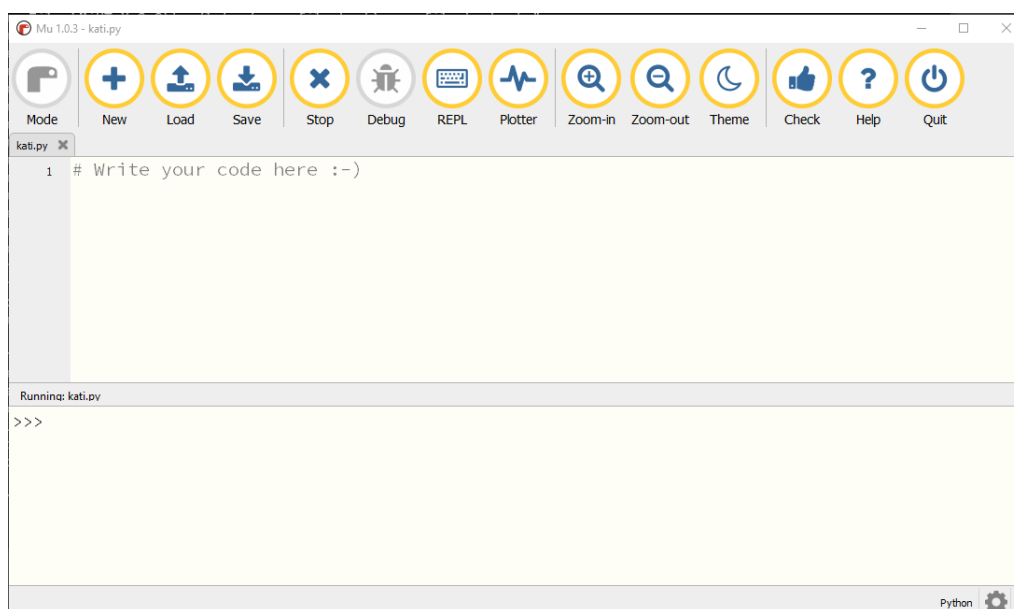
παράθυρο (REPL). Τα μεγαλύτερα προγράμματα που δεν θα έχουν αυτό το σύμβολο θα τα πληκτρολογείτε στο πάνω παράθυρο.

Συμβουλή: Αν χρησιμοποιείτε την ηλεκτρονική έκδοση αυτών των σημειώσεων, θυμηθείτε να πληκτρολογείτε τις εντολές και να μην τις κάνετε αντιγραφή επικόλληση.

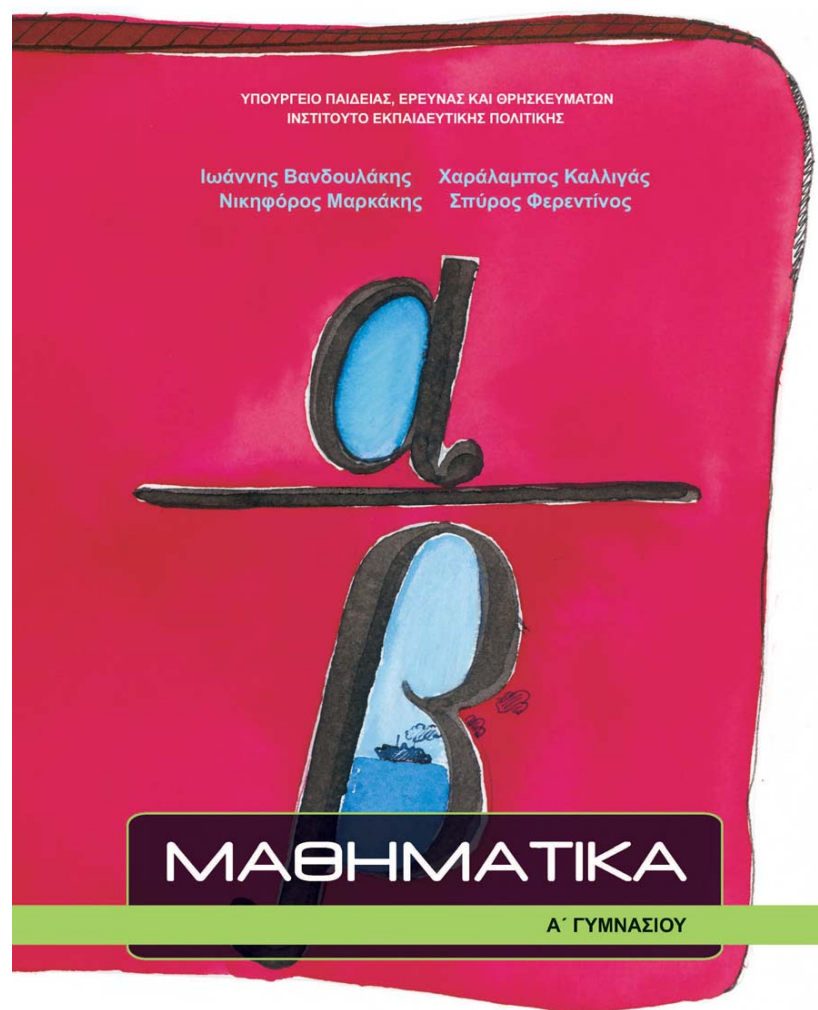
Στην αρχή θα δοκιμάσεις κάποια πράγματα στο κάτω παράθυρο, όμως μην ανησυχείς σύντομα θα γράφεις τα δικά σου προγράμματα στο πάνω παράθυρο.

1.3 Το βιβλίο μαθηματικών της Α΄ Γυμνασίου

Σε αυτές τις σημειώσεις οι περισσότερες ασκήσεις είναι από το βιβλίο Μαθηματικών της Α΄ Γυμνασίου των Βανδουλάκη, Καλλιγά, Μαρκάκη και Φερεντίνου (Εικόνα 1.3).

Σχήμα 1.2: Το πρόγραμμα Mu όταν εκτελείτε ένας κώδικας

Σχήμα 1.3: Το εξώφυλλο του βιβλίου των Μαθηματικών που θα χρησιμοποιήσουμε

Κεφάλαιο 2

Φυσικοί αριθμοί

2.1 Οι αριθμοί και η Python

Οι φυσικοί αριθμοί είναι οι αριθμοί από 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, ..., 98, 99, 100, ..., 1999, 2000, 2001, ...

Η Python μπορεί να χειριστεί φυσικούς αριθμούς. Δοκιμάστε να γράψετε στο REPL έναν φυσικό αριθμό, θα δείτε ότι η Python θα τον επαναλάβει. Π.χ. δείτε τον αριθμό εκατόν είκοσι τρία (123).

```
>>> 123
123
```

Στην Python όμως θα πρέπει να ακολουθείς κάποιους επιπλέον κανόνες. Για παράδειγμα στους αριθμούς δεν πρέπει να βάζεις τελείες στις χιλιάδες όπως στο χαρτί. Αν το κάνεις στην καλύτερη περίπτωση θα προκύψει κάποιο λάθος, στην χειρότερη ο υπολογιστής θα καταλάβει διαφορετικό αριθμό από αυτόν που εννοείς. Δείτε το παρακάτω παράδειγμα στο REPL.

```
>>> 1.000.000
File "<stdin>", line 1
  1.000.000
      ^
SyntaxError: invalid syntax
>>> 100.000
100.0
```

Σε αυτό το παράδειγμα, η Python δεν καταλαβαίνει καθόλου τον αριθμό 1.000.000 γραμμένο με τελείες ενώ μεταφράζει το 100.000 σε 100.0, που για την Python σημαίνει 100 (εκατό). Γι' αυτόν τον λόγο δεν βάζουμε καθόλου τελείες έτσι αν θέλουμε να γράψουμε το ένα εκατομμύριο θα γράψουμε 1000000.

```
>>> 1000000
1000000
```

2.2 Πρόσθεση, αφαίρεση και πολλαπλασιασμός φυσικών αριθμών

Μια γλώσσα προγραμματισμού μπορεί να εκτελέσει απλές πράξεις πολύ εύκολα. Στο βιβλίο των μαθηματικών σου μπορείς να βρεις πολλές ασκήσεις με πράξεις. Μπορείς να τις λύσεις με την Python.

Ασκηση 2.2.1 (Στο βιβλίο βρίσκεται στη Σελ. 16) Να υπολογιστούν τα γινόμενα:

- (α) $35 \cdot 10$,
- (β) $421 \cdot 100$,
- (γ) $5 \cdot 1.000$,
- (δ) $27 \cdot 10.000$

Η python μπορεί να κάνει αυτές τις πράξεις ως εξής:

```
>>> 35*10
350
>>> 421*100
42100
>>> 5*1000
5000
>>> 27*10000
270000
```

Ο τελεστής του πολλαπλασιασμού είναι το αστεράκι * (SHIFT+8) στο πληκτρολόγιο. Εναλλακτικά, μπορείτε να το βρείτε στο αριθμητικό πληκτρολόγιο.

Ασκηση 2.2.2 (Στο βιβλίο βρίσκεται στη Σελ. 16) Να εκτελεστούν οι ακόλουθες πράξεις:

- (α) $89 \cdot 7 + 89 \cdot 3$
- (β) $23 \cdot 49 + 77 \cdot 49$
- (γ) $76 \cdot 13 - 76 \cdot 3$
- (δ) $284 \cdot 99$

```
>>> 89*7+89*3
890
>>> 23*49+77*49
4900
>>> 76*13-76*3
760
>>> 284*99
28116
```


Στις παραπάνω περιπτώσεις η ρυθμόν εκτελεί πρώτα τους πολλαπλασιασμούς και μετά τις προσθέσεις/αφαιρέσεις δίνοντας έτσι το αποτέλεσμα που αναμένεται. Για παράδειγμα $897 + 893 = 623 + 267 = 890$, που είναι το σωστό αποτέλεσμα.

Άσκηση 2.2.3 (Στο βιβλίο βρίσκεται στη Σελ. 18) Υπολογίστε:

- (α) $157 + 33$
- (β) $122 + 25 + 78$
- (γ) $785 - 323$
- (δ) $7.321 - 4.595$
- (ε) $60 - (18 - 2)$
- (στ) $52 - 11 - 9$
- (ζ) $23 \cdot 10$
- (η) $97 \cdot 100$
- (θ) $879 \cdot 1.000$

Σε ρυθμόν τα παραπάνω υπολογίζονται ως εξής:

```
>>> 157+33
190
>>> 122+25+78
225
>>> 785-323
462
>>> 7321-4595
2726
>>> 60-(18-2)
44
>>> 52-11-9
32
>>> 23*10
230
>>> 97*100
9700
>>> 879*1000
879000
```

Οι παρενθέσεις (SHIFT+9 και SHIFT+0) αλλάζουν τη σειρά των πράξεων. Οι πράξεις που είναι μέσα στην παρένθεση εκτελούνται πρώτες. Γι' αυτό το λόγο $60-(18-2)=60-16=44$.

Άσκηση 2.2.4 (Στο βιβλίο βρίσκεται στη Σελ. 18) Σε ένα αρτοποιείο έφτιαξαν μία μέρα 120 κιλά άσπρο ψωμί, 135 κιλά χωριάτικο, 25 κιλά σικάλεως και 38 κιλά πολύσπορο. Πουλήθηκαν 107 κιλά άσπρο ψωμί, 112 κιλά χωριάτικο, 19 κιλά σικάλεως και 23 κιλά πολύσπορο. Πόσα κιλά ψωμί έμειναν απούλητα;

Με τις γνώσεις που έχουμε θα πρέπει να μετατρέψουμε το παραπάνω πρόβλημα σε μια αριθμητική παράσταση ώστε η `python` να μπορεί να την υπολογίσει, στη συγκεκριμένη περίπτωση η σωστή παράσταση είναι

$$(120 - 107) + (135 - 112) + (25 - 19) + (38 - 23)$$

```
>>> (120-107)+(135-112)+(25-19)+(38-23)
57
```

και η απάντηση είναι 57 κιλά ψωμί.

2.3 Δυνάμεις φυσικών αριθμών

Ο τελεστής της `python` για τις δυνάμεις είναι ο `**` (δυο φορές το αστεράκι). Δηλαδή, αν θέλουμε να υπολογίσουμε το 10^2 θα γράψουμε `10**2`, με όμοιο τρόπο μπορούμε να υπολογίσουμε και τις υπόλοιπες δυνάμεις. Δοκίμασε τα παρακάτω στο REPL.

```
>>> 10**2
100
>>> 10**3
1000
>>> 10**4
10000
>>> 10**5
100000
>>> 10**6
1000000
```

Στη προτεραιότητα των πράξεων, οι δυνάμεις έχουν μεγαλύτερη προτεραιότητα από τον πολλαπλασιασμό και την πρόσθεση. Οπότε όταν έχουμε και δυνάμεις σε μια παράσταση πρώτα γίνονται οι πράξεις στις παρενθέσεις, μετά οι δυνάμεις και μετά οι πολλαπλασιασμοί και οι προσθέσεις. Την ίδια σειρά ακολουθεί και η `python` για τον υπολογισμό των πράξεων.

Άσκηση 2.3.1 (Στο βιβλίο βρίσκεται στη Σελ. 21) Να εκτελεστούν οι πράξεις

1. $(2 \cdot 5)^4 + 4 \cdot (3 + 2)^2$
2. $(2 + 3)^3 - 8 \cdot 3^2$

Οι αντίστοιχες εκφράσεις είναι `(2*5)**4+4*(3+2)**2` και `(2+3)**3 - 8*3**2`.

```
>>> (2*5)**4+4*(3+2)**2
10100
>>> (2+3)**3 - 8*3**2
53
```

Η $8*3**2$ υπολογίζεται ως $8 \cdot (3^2)$, δηλαδή $8 \cdot 9 = 72$, αφού πρώτα γίνεται η δύναμη και μετά οι πολλαπλασιασμοί.

Ασκηση 2.3.2 Κάνε τις πράξεις: (α) $3 \cdot 5^2$,

(β) $3 \cdot 5^2 + 2$,

(γ) $3 \cdot 5^2 + 2^2$,

(δ) $3 \cdot 5 + 2^2$,

(ε) $3 \cdot (5 + 2)^2$.

Αυτές οι πράξεις μπορούν να γίνουν στο REPL.

```
>>> 3*5**2
75
>>> 3*5**2 + 2
77
>>> 3*5**2 + 2**2
79
>>> 3*5 +2**2
19
>>> 3*(5 + 2)**2
147
```

Ασκηση 2.3.3 Κάνε τις πράξεις: (α) $3^2 + 3^3 + 2^3 + 2^4$,

(β) $(13 - 2)^4 + 5 \cdot 3^2$

```
>>> 3**2 +3**3 +2**3 +2**4
60
>>> (13-2)**4 + 5*3**2
14686
```

Ασκηση 2.3.4 Βρες τις τιμές των παραστάσεων:

(α) $(6 + 5)^2$ και $6^2 + 5^2$,

(β) $(3 + 6)^2$ και $3^2 + 6^2$.

```
>>> (6+5)**2
121
>>> 6**2+5**2
61
>>> (3+6)**2
81
>>> 3**2+6**2
45
```

2.4 Συγκρίσεις φυσικών αριθμών

Μπορούμε να συγκρίνουμε αριθμούς στην Python χρησιμοποιώντας τους τελεστές `==` (πληκτρολογούμε δύο φορές το `=`) για την ισότητα, `>` για το μεγαλύτερο και `<` για το μικρότερο. Επίσης μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε `>=` για το μεγαλύτερο ή ίσο και `<=` για το μικρότερο ή ίσο, τέλος υπάρχει το `!=` για το δεν είναι ίσο. Μπορείς να δοκιμάσεις τα παρακάτω:

```
>>> 123==123
True
>>> 123>123
False
>>> 123>122
True
>>> 123<123
False
>>> 123<124
True
>>> 123<=123
True
>>> 123<=124
True
>>> 123<=122
False
>>> 123>=123
True
>>> 123>=124
False
>>> 123>=122
True
>>> 122 != 123
True
>>> 122 != 122
False
```

Η Python επιστρέφει `True` (αληθές) όταν μία πρόταση ισχύει και `False` (ψευδές) όταν δεν ισχύει.

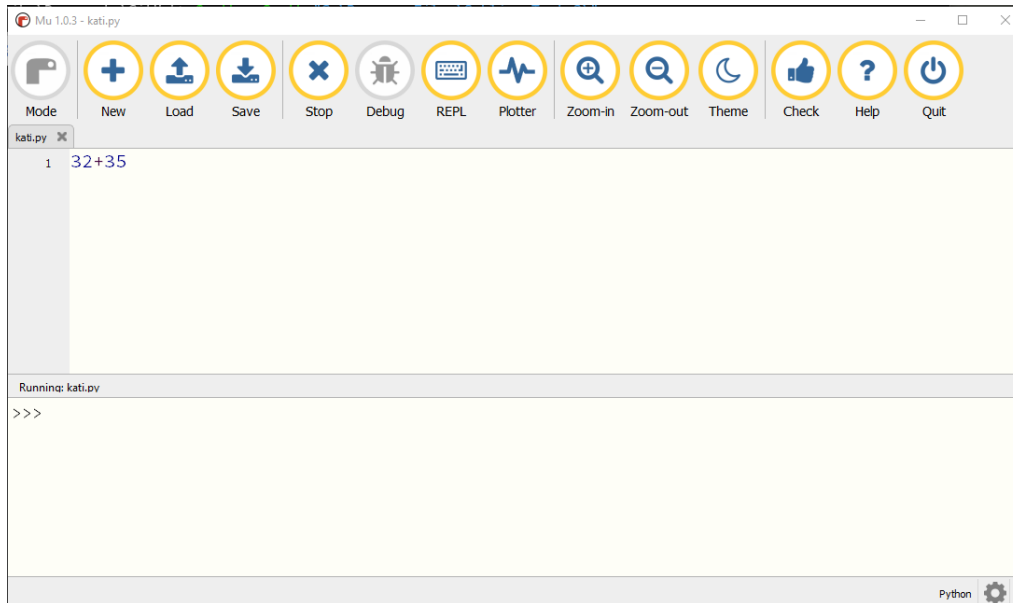
Σκέψου ότι για την Python η σύγκριση είναι και αυτή μια πράξη. Αντί η πράξη αυτή να δίνει σαν αποτέλεσμα έναν αριθμό δίνει σαν αποτέλεσμα το αληθές ή το ψευδές.

Για παράδειγμα:

Ασκηση 2.4.1 Να συγκρίνετε τα 3^2 και 2^3 .

Η σύγκριση αυτή μπορεί να γίνει στο REPL. Δοκίμασε:

```
>>> 3**2 > 2**3
True
```


Σχήμα 2.1: Η εκτέλεση δεν δίνει κάποιο αποτέλεσμα

Αρα το 3^2 είναι μεγαλύτερο από το 2^3 . Θυμήσου ότι το $3^2 = 9$, ενώ $2^3 = 8$.

Ασκηση 2.4.2

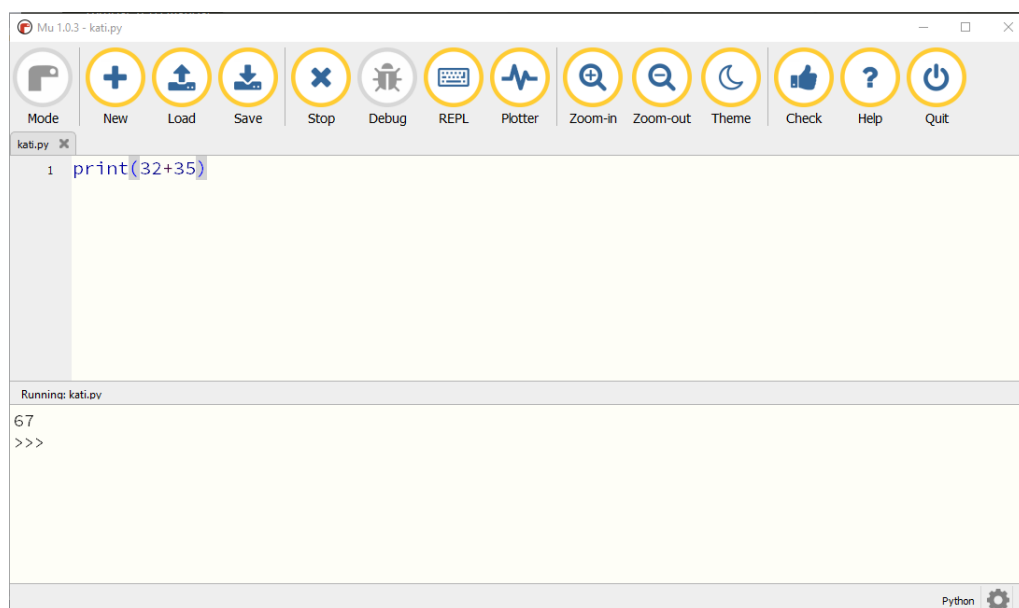
2.5 Η εντολή print

Ηρθε η ώρα να γράψεις εντολές στο πάνω παράθυρο, δηλαδή να γράψεις το πρώτο σου πρόγραμμα. Με βάση όσα ξέρεις προσπάθησε να γράψεις μια πράξη στο πάνω παράθυρο, για παράδειγμα $32 + 35$. Υστερα πάτησε το κουμπί της εκτέλεσης (Run). Μπορείς να δεις το αποτέλεσμα στην εικόνα 2.1.

Η Python εκτελεί την πράξη $32 + 35$, και υπολογίζει το αποτέλεσμα. Αν δεν το έκανε και υπήρχε κάποιο πρόβλημα θα εμφάνιζε κάποιο μήνυμα λάθους στο REPL. Το υπολογισμένο αποτέλεσμα δεν εμφανίζεται. Για να εμφανιστεί το αποτέλεσμα πρέπει να χρησιμοποιήσεις την εντολή `print` (εκτύπωσε). Η εντολή `print` εκτελείται ως εξής:

```
print(32+35)
```

Γράφουμε δηλαδή, `print` ανοίγουμε παρένθεση, γράφουμε αυτό που θέλουμε να εκτυπωθεί και κλείνουμε την παρένθεση. Όταν εκτελέσουμε το πρόγραμμα με την `print` τότε εμφανίζεται το αποτέλεσμα στο REPL (εικόνα 2.2). Μόλις έγραψες το πρώτο σου πρόγραμμα στην Python. Μάλι-

Σχήμα 2.2: Η εκτέλεση δίνει το αποτέλεσμα της πράξης

στα το πρόγραμμά σου κάνει κάτι. Υπολογίζει το αποτέλεσμα της πράξης $32 + 35$. Μπορείς να αποθηκεύσεις το πρόγραμμά σου στον υπολογιστή σου κάνοντας κλικ στο εικονίδιο Save του Mu (εικόνα 2.3).

2.6 Απαρίθμηση

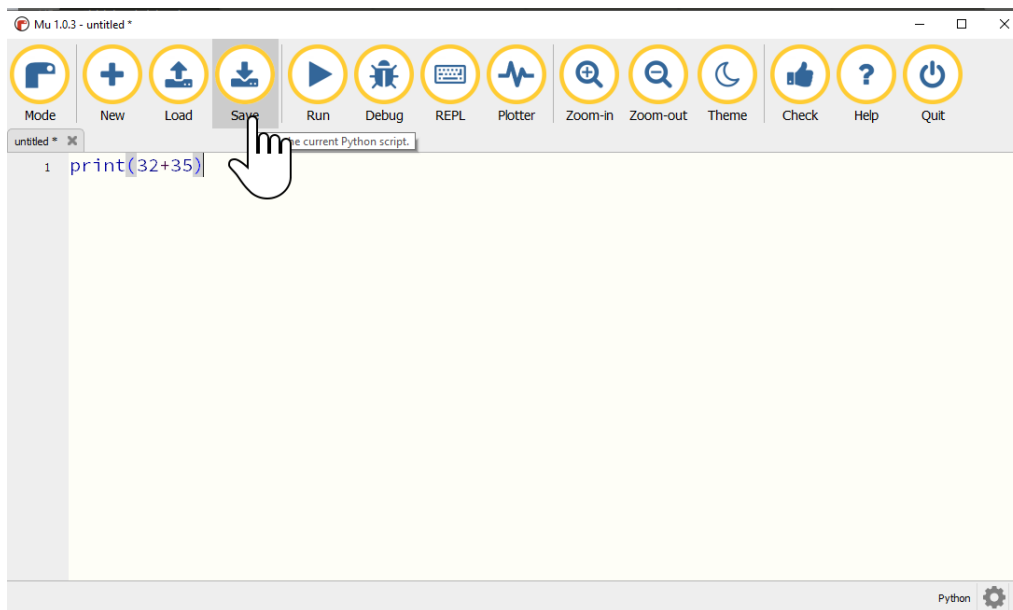
Είδαμε ότι η Python μπορεί να κάνει πολύ γρήγορα, πολύπλοκες πράξεις ακόμη και με δυνάμεις, αλλά δεν είδαμε ακόμη τις απλές ασκήσεις που υπάρχουν στις πρώτες σελίδες του βιβλίου. Όπως για παράδειγμα ποιοι είναι οι τρεις προηγούμενοι αριθμοί του 289 και ποιοι οι δύο επόμενοι ((Στο βιβλίο βρίσκεται στη Σελ. 13)).

Τώρα που μάθαμε να γράφουμε προγράμματα σε Python μπορούμε να αντιμετωπίσουμε αυτό το πρόβλημα με το παρακάτω πρόγραμμα:

```
print(289-3)
print(289-2)
print(289-1)
print(289+1)
print(289+2)
```

που δίνει το αποτέλεσμα

```
286
287
```


Σχήμα 2.3: Αποθήκευση με το Mu

```
288
290
291
```

Πιο σωστό θα ήταν να γράψουμε ποιοι αριθμοί είναι οι προηγούμενοι και ποιοι οι επόμενοι. Σε αυτή την περίπτωση θα γράψουμε τις παρακάτω εντολές.

```
print("Οι προηγούμενοι αριθμοί είναι:")
print(289-3)
print(289-2)
print(289-1)
print("Οι επόμενοι αριθμοί είναι:")
print(289+1)
print(289+2)
```

Για να εμφανίσει η print τις λέξεις που θέλουμε πρέπει να τις βάλουμε μέσα σε εισαγωγικά. Η Python υποστηρίζει είτε μονά εισαγωγικά, είτε διπλά. Αυτά εισάγονται συνήθως με το ίδιο κουμπί του πληκτρολογίου (κοιτά στο ENTER), είτε με SHIFT ή χωρίς. Θυμήσου να κλείνεις τα εισαγωγικά με τον ίδιο τρόπο που τα άνοιξες. Στο πρόγραμμα Mu τα εισαγωγικά αυτά δεν φαίνονται όπως σε άλλα προγράμματα σαν 'Εισαγωγικά' ή "Εισαγωγικά" ή «Εισαγωγικά», αλλά φαίνονται κάπως πιο απλά και ίδια στο άνοιγμα και το κλείσιμο 'Εισαγωγικά' ή "Εισαγωγικά".

Αν θέλουμε να αλλάξουμε το 289 και να βάλουμε έναν άλλο αριθμό, π.χ. το 132 θα πρέπει να αντικαταστήσουμε το 289 μέσα σε όλες τις εντολές print με το 132.

```
print("Οι προηγούμενοι αριθμοί είναι:")
print(132-3)
print(132-2)
print(132-1)
print("Οι επόμενοι αριθμοί είναι:")
print(132+1)
print(132+2)
```

Υπάρχει όμως ένας καλύτερος τρόπος, ο τρόπος αυτός είναι να δώσουμε ένα όνομα στον αριθμό μας. Μπορούμε να πούμε ότι το n είναι το όνομα του αριθμού. Αυτό γίνεται με την εντολή n=132. Τότε το πρόγραμμά μας γίνεται:

```
n = 132
print("Οι προηγούμενοι αριθμοί είναι:")
print(n-3)
print(n-2)
print(n-1)
print("Οι επόμενοι αριθμοί είναι:")
print(n+1)
print(n+2)
```

Μετά την εντολή n=132 η Python ξέρει ότι το n είναι ένα όνομα για το 132 και μπορεί να κάνει πράξεις με αυτό. Για παράδειγμα n+1 κάνει τώρα 133.

Αν θέλουμε να κάνουμε τώρα το ίδιο πρόγραμμα αλλά όχι για το 132 αλλά για το 210, χρειάζεται να αλλάξουμε μόνο μία γραμμή και το πρόγραμμά μας να γίνει ως εξής:

```
n = 210
print("Οι προηγούμενοι αριθμοί είναι:")
print(n-3)
print(n-2)
print(n-1)
print("Οι επόμενοι αριθμοί είναι:")
print(n+1)
print(n+2)
```

Στην Python, όταν δίνουμε ένα όνομα σε έναν αριθμό (με τον τελεστή =) τότε δημιουργούμε μια μεταβλητή. Η μεταβλητή έχει ένα όνομα, στην περίπτωση μας το n, και μια τιμή, στην περίπτωση μας το 210.

Αν αντί για τους επόμενους δύο αριθμούς θέλαμε τους επόμενους **δέκα** θα γράφαμε ένα πρόγραμμα όπως το παρακάτω:

```
n = 210
```



```
print(n)
print(n+1)
print(n+2)
print(n+3)
print(n+4)
print(n+5)
print(n+6)
print(n+7)
print(n+8)
print(n+9)
print(n+10)
```

Το παραπάνω πρόγραμμα εμφανίζει και τον αριθμό μας n , δηλαδή το 210.

Για να μην γράφουμε πολλές εντολές όταν κάνουμε το ίδιο πράγμα χρησιμοποιούμε την εντολή `for`. Το πρόγραμμά μας με την `for` μπορεί να γίνει:

```
n = 210
for i in 0,1,2,3,4,5,6,7,8,9,10:
    print(n+i)
```

Όταν γράψεις την `for` στην Python θα πρέπει να δηλώσεις ποιες εντολές θα εκτελεστούν πολλές φορές. Αυτή η δήλωση γίνεται βάζοντας αυτές τις εντολές λίγο πιο μέσα χρησιμοποιώντας το πλήκτρο κενό ή το πλήκτρο `tab`. Μια καλή πρακτική είναι να βάζεις τέσσερα κενά. Έτσι, πριν την εντολή `print(n+i)` βάζεις τέσσερα κενά δηλαδή `print(n+i)`. Το πρόγραμμα αυτό σημαίνει πως για το i μέσα στο σύνολο $0, 1, 2, 3, \dots, 10$ και με αυτή τη σειρά εμφάνισε το $n+i$. Έτσι το αποτέλεσμα είναι το αναμενόμενο

```
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
```

Στην Python υπάρχει ένας πιο εύκολος τρόπος να γράψουμε τους αριθμούς από το 0 έως το 10. Αυτός ο τρόπος είναι η εντολή `range` και συγκεκριμένα η `range(11)`. Η `range(11)` φτιάχνει τους αριθμούς από το 0 μέχρι το 10 οι οποίοι είναι σε πλήθος 11. Έτσι το πρόγραμμά μας γίνεται:

```
n = 210
for i in range(11):
    print(n+i)
```

Μπορούμε και να μετρήσουμε τους πρώτους 100 αριθμούς ως εξής:

```
for i in range(100):
    print(i)
```

Σκέψου αν θα δεις τον αριθμό 100 στο αποτέλεσμα του παραπάνω προγράμματος.

Μπορούμε να δούμε αριθμούς εύκολα με την Python αλλά θα χρειαστεί ξεχωριστό πρόγραμμα αν θέλουμε να εμφανίζεται το λεκτικό για κάθε αριθμό.

Ενα τέτοιο πρόγραμμα είναι το παρακάτω:

```
print('μηδέν')
print('ένα')
print('δύο')
print('τρία')
print('τέσσερα')
print('πέντε')
print('έξι')
print('εφτά')
print('οχτώ')
print('εννιά')
print('δέκα')
print('έντεκα')
print('δώδεκα')
print('δεκατρία')
print('δεκατέσσερα')
print('δεκαπέντε')
print('δεκαέξι')
print('δεκαεφτά')
print('δεκαοχτώ')
print('δεκαεννιά')
```

Το παραπάνω πρόγραμμα μπορεί να γίνει πιο μαζεμένο με τη χρήση λίστας. Μια λίστα μπορεί να περιέχει τα λεκτικά για κάθε αριθμό. Η λίστα στην Python σημειώνεται με τις τετράγωνες αγκύλες

. Τα στοιχεία της χωρίζονται με κόμμα. Ετσι η λίστα που θέλουμε τώρα είναι η εξής:

```
lektika = ['μηδέν', 'ένα', 'δύο', 'τρία', 'τέσσερα', 'πέντε', 'έξι', 'εφτά', 'οχτώ', 'εννιά', 'δέκα', 'έντεκα', 'δώδεκα', 'δεκατρία', 'δεκατέσσερα', 'δεκαπέντε', 'δεκαέξι', 'δεκαεφτά', 'δεκαοχτώ', 'δεκαεννιά']
```

Χρησιμοποιούμε τις τετράγωνες αγκύλες και τον αριθμό του στοιχείου που θέλουμε να προσπελάσουμε σε μια λίστα. Η αρίθμηση της λίστας ξεκινάει από το 0. Ετσι, στη λίστα που βλέπουμε παραπάνω το `lektika[0]` θα είναι η λέξη 'μηδέν' (θυμηθείτε τα εισαγωγικά), το `lektika[1]` θα είναι η λέξη 'ένα' κ.ο.κ.

Αν θέλετε μπορείτε να κάνετε μια μικρή δοκιμή στο REPL.

```
>>>lektika = ['μηδέν', 'ένα', 'δύο']
>>>lektika[0]μηδέν

>>>lektika[1]ένα

>>>lektika[2]δύο
```

Με τη χρήση της λίστας μπορούμε να εμφανίσουμε τους αριθμούς με τη σειρά χρησιμοποιώντας την εντολή for.

```
lektika = ['μηδέν', 'ένα', 'δύο', 'τρία', 'τέσσερα', 'πέντε', 'έξι', 'εφτά',
'οχτώ', 'εννιά', 'δέκα', 'έντεκα', 'δώδεκα', 'δεκατρία',
'δεκατέσσερα', 'δεκαπέντε', 'δεκαέξι', 'δεκαεφτά', 'δεκαοχτώ',
'δεκαεννιά']
for i in range(20):
    print(lektika[i])
```

Ομως παρότι δεν γράφουμε είκοσι φορές την εντολή print πάλι δίνουμε όλα τα ονόματα στο πρόγραμμά μας βάζοντάς τα σε μια λίστα. Μπορούμε να το αποφύγουμε υπολογίζοντας το λεκτικό. Από το δώδεκα και μετά το λεκτικό ενός αριθμού *i* είναι το 'δέκα' και μετά το λεκτικό του αριθμού *i-10*. Για παράδειγμα, το δεκαοχτώ είναι το 'δέκα' ακολουθούμενο από το λεκτικό του αριθμού που προκ'κυπτει αν αφαιρέσουμε 10 από το 18. Το πρόγραμμά μας γίνεται:

```
lektika = ['μηδέν', 'ένα', 'δύο', 'τρία', 'τέσσερα', 'πέντε', 'έξι', 'εφτά',
'οχτώ', 'εννιά', 'δέκα', 'έντεκα', 'δώδεκα', 'δεκατρία',
'δεκατέσσερα', 'δεκαπέντε', 'δεκαέξι', 'δεκαεφτά', 'δεκαοχτώ',
'δεκαεννιά']
for i in range(20):
    if i<=12:
        print(lektika[i])
    else:
        print('δέκα'+lektika[i-10])
```

Μάλιστα, το πρόγραμμα υπολογίζει τα λεκτικά από το 13 και μετά και δεν χρειάζεται να τα θυμάται. Μπορούμε να τα διαγράψουμε από τη λίστα.

```
lektika = ['μηδέν', 'ένα', 'δύο', 'τρία', 'τέσσερα', 'πέντε', 'έξι', 'εφτά',
'οχτώ', 'εννιά', 'δέκα', 'έντεκα', 'δώδεκα']
for i in range(20):
    if i<=12:
        print(lektika[i])
    else:
        print('δέκα'+lektika[i-10])
```

2.7 Στρογγυλοποίηση

Το βιβλίο των Μαθηματικών της Α' Γυμνασίου αναφέρει πως Για να στρογγυλοποιήσουμε έναν φυσικό αριθμό (Στο βιβλίο βρίσκεται στη Σελ. 12):

1. Προσδιορίζουμε την τάξη στην οποία θα γίνει η στρογγυλοποίηση
2. Εξετάζουμε το ψηφίο της αμέσως μικρότερης τάξης
3. Αν αυτό το ψηφίο είναι μικρότερο του 5 (δηλαδή 0, 1, 2, 3 ή 4) το ψηφίο αυτό και όλα τα ψηφία των υπόλοιπων τάξεων μηδενίζονται.
4. Αν είναι μεγαλύτερο ή ίσο του 5 (δηλαδή 5, 6, 7, 8 ή 9) το ψηφίο αυτό και όλα τα ψηφία των υπόλοιπων τάξεων αντικαθίστανται από το 0 και το ψηφίο της τάξης στρογγυλοποίησης αυξάνεται κατά 1.

Ας πούμε ότι θέλουμε να στρογγυλοποιήσουμε τον αριθμό 454.018.512 στα εκατομμύρια. Η απάντηση που περιμένουμε είναι 454 εκατομμύρια. Για να τα καταφέρουμε θα χρησιμοποιήσουμε την διαίρεση. Ομως στην Python υπάρχουν δύο διαιρέσεις μία με το σύμβολο / και μία με το σύμβολο //. Ας δούμε τις διαφορές τους στο REPL.

```
>>> x = 454018512
>>> print(x/1000000)
454.018512
>>> print(x//1000000)
454
```

Η «κανονική» διαίρεση, με τη μία κάθετο /, δίνει το αποτέλεσμα της διαίρεσης με τα δεκαδικά ψηφία. Η «ακέραια» διαίρεση δίνει μόνο τον ακέραιο αριθμό. Δεν μπορούμε να πούμε ότι η ακέραια διαίρεση θα μας δώσει την στρογγυλοποίηση γιατί η ακέραια διαίρεση δεν στρογγυλοποιεί τα δεκαδικά ψηφία αλλά τα απορρίπτει εντελώς. Ετσι, ακόμη και αν είχαμε 454918512 κατοίκους η ακέραια διαίρεση θα δώσει 454 αντί για το στρογγυλοποιημένο που είναι 455.

```
>>> x = 454918512
>>> print(x/1000000)
454.918512
>>> print(x//1000000)
454
```

Χρειάζεται επομένως να δούμε το ψηφίο της αμέσως χαμηλότερης τάξης το οποίο είναι το πρώτο δεκαδικό της κανονικής διαίρεσης. Για να το απομονώσουμε αφαιρούμε από το αποτέλεσμα της κανονικής διαίρεσης το ακέραιο μέρος.

```
>>> x = 454018512
>>> x / 1000000 - x // 1000000
0.018511999999986983
```

Οπότε τώρα έχουμε δύο ενδεχόμενα αν το αποτέλεσμα αυτής της πράξης είναι μικρότερο από 0.5 όπως παραπάνω τότε το αποτέλεσμα που ψάχνουμε είναι το αποτέλεσμα της ακέραιας διαίρεσης. Αλλιώς πρέπει να προσθέσουμε ένα στο αποτέλεσμα της ακέραιας διαίρεσης. Αυτό γίνεται με την εντολή `if`, που σημαίνει στα αγγλικά αν. Για ευκολία μπορούμε να ονομάσουμε `d` την διαφορά των δύο διαιρέσεων με την εντολή:

```
d = x / 1000000 - x // 1000000
```

Επειδή το πρόγραμμα γίνεται μεγαλύτερο τώρα θα το γράψουμε στο πάνω παράθυρο του Mu.

```
x = 454018512
d = x / 1000000 - x // 1000000
if d < 0.5:
    print(x // 1000000)
else:
    print(x // 1000000 + 1)
```

Την `if` την γράφουμε ως εξής:

```
if συνθήκη:
    εντολές που εκτελούνται
    αν ισχύει η συνθήκη
else:
    εντολές που εκτελούνται
    αν δεν ισχύει η συνθήκη
```

Θυμήσου να βάζεις την άνω κάτω τελεία μετά τη συνθήκη και μετά τη λέξη `else` που σημαίνει αλλιώς.

Αν στο ίδιο πρόγραμμα και βάλεις αντί για 454.018.512 τον αριθμό 454.918.512 θα δεις ότι θα εμφανιστεί το σωστό αποτέλεσμα (455).

Αν θέλεις στρογγυλοποίηση στις χιλιάδες τότε το πρόγραμμά σου γίνεται:

```
x = 454018512
d = x / 1000 - x // 1000
if d < 0.5:
    print(x // 1000)
else:
    print(x // 1000 + 1)
```

και το αποτέλεσμα είναι 454019.

Ασκηση 2.7.1 Για να γίνει το 454.018.512, 450 εκατομμύρια (Στο βιβλίο βρίσκεται στη Σελ. 12) η στρογγυλοποίηση γίνεται στις δεκάδες των εκατομμυρίων.

Μπορείς να γράψεις ένα πρόγραμμα που να στρογγυλοποιεί αριθμούς στις δεκάδες των εκατομμυρίων;

2.8 Επανάληψη στις πράξεις

Ασκηση 2.8.1 Συμπλήρωσε τον πίνακα τα τετράγωνα και τους κύβους των αριθμών από το 8 μέχρι το 25 (Στο βιβλίο βρίσκεται στη Σελ. 22).

```
for a in range(8,26):
    print(a**2,end=" ")
print()
print()
for a in range(8,26):
    print(a**3,end=" ")
```

Το αποτέλεσμα αυτού του προγράμματος είναι:

```
64 81 100 121 144 169 196 225 256 289 324 361 400 441 484 529 576 625
512 729 1000 1331 1728 2197 2744 3375 4096 4913 5832 6859 8000 9261
10648 12167 13824 15625
```

Η εντολή print μπορεί να πάρει περισσότερα από ένα ορίσματα, το πρώτο όρισμα είναι αυτό που θα εμφανίσει. Το δεύτερο όρισμα που δώσαμε είναι το end και το ορίσαμε ίσο με το κενό (end=" ") που σημαίνει ότι η print όταν εμφανίσει το πρώτο όρισμα δεν θα αλλάξει γραμμή αλλά θα αφήσει ένα κενό. Η εντολή print() αλλάζει απλά γραμμή.

Ασκηση 2.8.2 Βρες τα τετράγωνα των αριθμών 10,20,30,40,50,60,70,80 και 90 (Στο βιβλίο βρίσκεται στη Σελ. 22).

Το πρόγραμμα είναι το εξής:

```
for i in range(10,100,10):
    print(i**2,end=', ')
```

και το αποτέλεσμα της εκτέλεσης του προγράμματος είναι

```
100,400,900,1600,2500,3600,4900,6400,8100,
```

Ασκηση 2.8.3 Βρες τους κύβους των αριθμών 10,20,30,40,50

```
for i in range(10,60,10):
    print(i**3,end=', ')
```

Το αποτέλεσμα της εκτέλεσης είναι:

```
1000, 8000, 27000, 64000, 125000,
```

Ανάπτυγμα